

Bava Metzia (65b)

מְכַר לוֹ בַּיִת — If one sold a house to someone,   מְכַר לוֹ שָׂדֶה — or he sold him a field,
 וְאָמַר לוֹ — and [the seller] said to [the buyer]:   לְכַשְׁיִהְיוּ לִי מַעוֹת הַחֲזִירִים לִי — whenever I will
have money to buy back the property you must return it to me,   אָסוּר — [the transaction]
is forbidden.   לְכַשְׁיִהְיוּ לָךְ מַעוֹת אֲחִירִים לָךְ — If, however, the buyer made an offer to the seller
 and said to him: **Whenever you have money to buy back the field I will return it to you**
 מוּתָר — [the transaction] is permitted.

מֵאֵן תַּנָּא — Who is the Tanna whose view the Baraisa follows in its ruling that a sale with a
 right of redemption is forbidden?   אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְּרַב יְהוֹשֻעַ דְּלֹא כְּרַבִּי יְהוֹנָדָה — **Rav Huna the**
son of Rav Yehoshua said: It is not in accordance with R' Yehudah.   דְּאִי רַבִּי יְהוֹנָדָה — **For**
if the Baraisa followed R' Yehudah, it would not forbid the transaction,   הָאָמַר צַד אֲחָד בְּרַבִּית
 מוּתָר — **for [R' Yehudah] has said that interest contingent on one side of a transaction is**
permitted. Here too, the *ribbis* involved in the buyer using the property depends on the seller
 electing to redeem it. The transaction would therefore be permitted according to R' Yehudah.

The Gemara seeks to clarify the latter part of the Baraisa:

מֵאִי שְׁנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׁנָא סִיפָא — **What is the difference between the first case of the Baraisa and**
the last one? Why in the first case, where the seller made the condition, is the transaction
 prohibited, whereas in the second case, where the buyer made the condition, it is permitted?

The Gemara answers:

אָמַר רַבָּא — **Rava said:**   (רישא דלא אמר ליה מדעתיה) סִיפָא דְאָמַר לִיה מְדַעְתִּיהָ — **The latter case**
 of the Baraisa refers to an instance **where** the buyer did not make a binding agreement with the
 seller to redeem the property but rather, as a gesture to put the seller at ease, **he said to him** that
 he will consider returning it **depending on his will** at the time.

תוספות - הכא אם לא יפדה אין זה מלוה אלא מכר, אבל משכנתא יכולים לעולם לפדות או הוא או יורשיו
 אבל כאן נהי דהוא יכול לפדות יורשיו אין יכולין לפדות.

שלחן ערוך (יורה דעה קעד, א) - מכר שדה לחבירו ואמר לו לכשיהיו לי מעות תחזיר לי קרקע לא קנה וכל
 הפירות שאכל רבית קצוצה הוא ומוציאין אותם בדיינים. אבל אם אמר לו הלוקח מדעתו כשיהיו לך מעות אחזיר
 לך הקרקע אינו תנאי והמקח קיים מיד לפיכך הלוקח אוכל פירות.

מחנה אפרים (יג) - נראה דכל הני רבוותא לא הוו גרסי הכא דלא כר' יהודה, דכל כי האי גונא אפילו ר'
 יהודה מודה דכיון שהתנה להחזיר לעולם הרי זה לא גמר והקנה. [ועיין נתיבות שלום שמביא בית אפרים שכותב
 שדוחק למחוק הספרים, ע"ש].

שלחן ערוך (חושן משפט רז, ה) - וכן המוכר או הלוקח שהתנה שיחזיר לו המקח בזמן פלוני או כשיתן
 המעות הרי המכר קיים ויחזיר כמו שהתנה.

מטלטלין

לחם משנה (הלכות מכירה יא, א) - התם משום דאיירי בקרקע שעושה פירות והמכירה נעשה באיסור דאין כאן קנייה כלל, אבל הכא איירי במטלטלין שאין כאן פירות ומפני כן המכר קיים.

שלחן ערוך הרב (נה) - וכן הלוקח בית או מטלטלין.

ברית יצחק (כח, ח) - ותמה הגדולי תרומה שאין שום צד לחלק בין מטלטלין לקרקע דודאי מילתא דפשיטא שאין דין הקנין נמשך מדין הרבית אלא אדרבה דין הרבית נמשך מדין הקנין. וגם החקרי לב כתב שמדברי הפוסקים משמע שאין לחלק בין קרקע למטלטלין. [וע"ע אבן האזל שם].

זמן מוגבל

סמ"ע (ריז, יא) - כיון דלא בתורת הלואה נתנם לו כי אם בתורת קנין גמור לזמן ולא גרע ממתנה על מנת להחזיר בזמן פלוני משום הכי סיים וכתב בזה דהמכר קיים ויחזור כמו שהתנה, מה שאין כן כשלא קבע לו זמן אלא מכר לו השדה והתנה עם הלוקח דיחזור לו השדה כל זמן שיביא לו מעותיו דזה אין שם מקח עליו כלל אלא הלואה הוא.

מחנה אפרים (יג) - לענין דינא החילוק הוא אמת אבל לפרושי הכי בדברי הרמב"ם הוא דוחק.

שלחן ערוך הרב (נד) - לאחר זמן פלוני או עד זמן פלוני אין זה מכר. [ועי' גם חוות דעת (קעד, א)].

ברית יהודה (כת, ו) - אם קבעו זמן שעד אותו זמן לא יוכל להחזיר המקח דעת רוב הפוסקים להתיר אכילת פירות על ידי הלוקח. ואם קבעו זמן שרק עד אותו זמן יוכל להחזיר ומאותו זמן ואילך יחלט המקח אסור.

תנאי הלוקח

שלחן ערוך הרב (נה) - וכן אם הלוקח מתנה שאם ירצה להחזיר לו מקחו לאחר זמן יחזיר לו מעותיו אין זה מכר גמור ואסור ללוקח ליהנות במקחו משום רבית.

מנחת אלעזר (א, מו) - לא מצינו בזה דהתנאי עושה המקח כהלואה רק כשהמוכר יש לו זכות עדיין שיוכל להחזיר המעות ולקבל הסחורה בחזרה אבל כשהמוכר אין לו זכות ורשות עוד אם כן הוא בעל כרחך מצידו מכר גמור, ומה שהלוקח יש לו זכות במשך זמן מוגבל אם ירצה להחזיר הסחורה זה לא איכפת לן כיון שהוא מכירה גמורה מצד המוכר שלא נשאר לו עוד רשות להחזיר הדמים... אולי יש לצדד להחמיר דגם באופן כזה אינו מקח גמור. [ובשיורי המנחה מסיק להחמיר].

Trial Period

תורת רבית (יא, כ) - מצוי כיום שהחנויות ובתי המסחר נותנים לקונים אפשרות להשתמש במוצר זמן מסוים כגון שלשים יום ואם אין הקונה חפץ במוצר רשאי להחזירו ולקבל כספו בחזרה ועל פי האמור לעיל יש בזה איסור רבית.

משפט הרבית (ח, יג) - אם אין המוכר עושה זאת משום שנהנה מהמעות הרי זה מותר... אם גם כשהלוקח נותן לו טשעק מאוחר על סוף הל' יום נותן המוכר אפשרות חזרה זו הרי זה מוכח שאינו משום שנהנה מהמעות ומותר.

הבהרה: כל האמור שאסור הוא דוקא אם יש איזה צד בדעת הקונה להחזירו אבל אם הקונה החליט בדעתו שלא להחזירו [אם לא ימצא בו מום] פשוט הוא שמותר. [ודבריו צ"ע].

משנת רבית (יד, סק"ב) - יש ספריות קסטות שמוכרות קסטות בתנאי שהקונים יכולים להחזיר הקסטות ולקבל מעותיהם בחזרה ועל פי הנ"ל יש בזה איסור, לכן יפרשו שאינם מחוייבים כלל לחזור ולקנות הקסטות.